

HAC VE UMREYE DEVAM EDİN!*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llâh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'nnebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

أَدِيمُوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ فَإِنَّهُمَا يَنْفِيَانِ الْفَقْرَ
وَالذُّنُوبَ كَمَا يَنْفِي الْكَبِيرُ خُبثَ الْحَدِيدِ

(ه. طس. قط. في الأفراد عن جابر)

RE. 22/6 (*Edîmü'l-hacce ve'l-umrete, feinnehümâ yenfiyâni'lfakra ve'z-zünûbe, kemâ yenfi'l-kîrü hubse'l-hadîd.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, ihsanı, ikramı dünyada, ahirette

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

üzerinize olsun...

Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek hadîs-i şeriflerinden bir miktar, o gül bahçesinden bir demet toplayıp sizlere sunacağız, okuyacağız, izah edeceğiz. Allah'ın izniyle istifade edeceğiz, feyz alacağız, sevap kazanacağız.

Fakat bu hadislerin okunmasına başlamadan önce Peygamber SAS Efendimiz'in rûh-i pâkine biz aciz nâçiz ümmetlerinden bir sevgi nişânesi, bir ümmetlik nişânesi, bir hediye-i Kur'âniyye olsun diye ve onun mübarek âlinin, ashâbının, etbânının, ahbâbının, ona hüsn-ü ittibâ etmiş olan cümle mü'minîn ü mü'minâtın ve hâsseten Peygamber Efendimiz'in vârisleri, ümmetin emînleri, hakiki halifeler olan evliyâullah sadât ve meşâyih-i turuk-u aliyyemizin ruhları için;

Kitabını okuduğumuz Gümüşhaneli Ahmet Ziyâeddîn Hocaefendi Hazretleri'nin, kendisinden feyiz aldığımız Muhammed Zâhid Bursevî Hocamız'ın, bu hadîs-i şerîfleri bize nakil ve rivayet etmiş olan alimlerin, râvilerin ruhları için;

Bu camiye bina etmiş olan İskender Paşa merhumun ruhu için, bu camiye tekrar tekrar tamir edip, tevsî edip, genişletip, tecdîd edip hizmette tutanların, az veya çok bu işe emeği geçenlerin ruhlarının şad olması için;

Bu beldeyi fethetmiş olan Fatih Sultan Muhammed Han Hazretleri'nin ve ordusunun mensubu mübarek mücahidlerin ruhları için;

Uzaktan yakından bu hadîs-i şerifleri dinlemek üzere, birbirimizle ziyaretleşmek maksadıyla,

sevgiyle, saygıyla buraya teşrif etmiş olan siz kardeşlerimizin ahirete göçmüş bütün yakınlarının, sevdiklerinin, analarının, babalarının, ecdâdının, kardeşlerinin, evlatlarının ruhları için; ruhları şad olsun, makamları âlâ olsun, dereceleri yüksek olsun diye;

Biz yaşayan müslümanlar da Rabbü'l-âlemîn olan Mevlâmızın rızasına uygun yaşayalım, huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varalım, cennetiyle cemaliyle müşerref olalım diye bir *Fâtiha*, üç *İhlâs-ı Şerîf* okuyup öyle başlayalım!

.....

a. Hac ve Umre Fakirliği Giderir

Metnini az önce okumuş olduğum birinci hadîs-i şerîf, *Râmûzü'l-Ehâdîs*'in 22.sayfasının 6. hadîs-i şerîfi. Câbir RA rivayet etmiş; hac ve umreyi bize tavsiye ediyor.

Peygamber SAS Hazretleri buyuruyorlar ki:¹

أَدِيمُوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ فَإِنَّهُمَا يَنْفِيَانِ الْفَقْرَ
وَالذُّنُوبَ كَمَا يَنْفِي الْكَبِيرُ خُبْثَ الْحَدِيدِ

(ه. طس. قط. في الأفراد عن جابر)

RE. 22/6 (*Edîmü'l-hacce ve'l-umrete*,

¹ Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.139, no:3814; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.605, no:5658; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan. Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.170, no:4977; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.605, no:5657; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.V, s.4, no:11788; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.II, s.122, no:1021.

feinnehümâ yenfiyâni'lfakra ve'z-zünûbe, kemâ yenfi'l-kîrû hubse'l-hadîd.)

(*Edîmü'l-hacce ve'l-umrete*) “Hacca ve umreye gitmeye devam edin!” Bunu bir vazife edinin, hac ve umreye daima gidin.

Sebep? (*Feinnehümâ*) “Çünkü bu hac ve umre, (*yenfiyâni'lfakra ve'z-zünûb*) hem insanlardan fakirliği giderir, uzaklaştırır, hem de günahları siler; (*kemâ yenfi'l-kîrû hubse'l-hadîd*) tıpkı körüğün demirin pasını giderdiği gibi.”

“—Çeşit çeşit, paslı demir parçaları ocağa girdiği zaman, körük üfürüp de ocakta işlem gördükten sonra, nasıl o pislikleri gidiyor da pırıl pırıl, taptaze, ıslıl ıslıl bir demir olarak ortaya çıkıyorsa, hac da insanın pisliklerini, günahlarını öylece giderir ve fakirliğini de giderir. Onun için bunlara devam edin.” buyuruyor, Peygamber Efendimiz.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Bizim zamanımızda, etrafımızda yaşayan insanlar kâfir mi?

Çoğu değil. Bir kısmı da bilmeden küfre kayıyor. Yanlış adım atıp, yanlış söz söyleyip küfür uçurumuna yuvarlanıyor. Ötekiler de cahilliğinden ileri geri konuşuyor. İnsan hacca bir defa gitse de başka gitmese daha iyi olurmuş!

İyi ama bu dinin sahibi sen misin? Bu dinin koruyucusu sen misin? Allah'tan bu dini getiren sen misin, Hz. Muhammed-i Mustafa mı?

Peygamber Efendimiz getirmiş, Allah'ın elçisi o. Kur'ân-ı Kerîm onun üzerine inmiş.

Sen Kur'an mısın? Sen Kur'an'a karşı çıkabilir misin?

“—Çıkmam, estağfirullah ben müslümanım, anam da müslüman, babam da müslüman, dedem de müslüman. Zaten benim büyük dedem vaizmiş, onun babası şeyhmiş, ben de müslümanım!”

O zaman haddini bil; bilmiyorsan da sus, bir bilene sor!

Bak Peygamber Efendimiz ne buyuruyor?

(*Edîmü'l-hacce ve'l-umrete*) “hac ve umreye devam edin!”

Edîmû ne demek? Devam edin, devam ettirin demek.

Gümüşhaneli Hocamız Rh.A. şerhinde ne demiş?

“—Mülâzemet edin, muntazaman yapın, yapmaya devam edin! Bu işi peş peşe yapın! ‘Bir kere yaptım.’ diye kenara oturmayın, imkânımız varsa yine gidin; çağrımız var.

“—Ama hocam, para?”

Bak, Peygamber Efendimiz, “Fakirliği giderir.” diyor. İnsana parayı Allah vermiyor mu?

“—Yürü yâ kulum!” dedi mi fakir bir insan, yürüyor zengin oluyor.

“—İN yâ kulum!” dedi mi, yüksek bir insan da yüksekte aşağı iniyor, kapı kapı dolanan dilenci hâline geliyor.

Öyle değil mi? Öyle olmuyor mu? Öyle oluyor.

“—Zenginliği veren kim?”

Allah...

“–Peki, fakirliği veren kim?”

Allah...

“–Şifayı veren kim?”

Allah...

“–Derdi veren kim?”

Allah...

Tamam. Bunu böyle demezen zaten mü'min olamazsın. Her şeyin sahibi Allah.

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

“–Hacca ve umreye devam edin, devam ederseniz fakirliğiniz de gider.”

“–Hoppala!” diyecek şimdi inanmayan bir insan. “Akıl var, mantık var.” diyecek. Çıkacak benim karşıma, akıl mantık hokkabazlığı, düzenbazlığı yapacak; ben onu anlamam!

Peygamber SAS Efendimiz'in sözü benim başımın tâcıdır, ben onu bilirim, ben onu dinlerim. Hacca gittim mi param artacak, fakirliğim geçecek; öyle diyor. Çünkü, “Fakirliği de giderir, günahlarını da siler, götürür.” diyor.

Muhterem kardeşlerim!

Demek ki ne yapacağız? Dini kendi aklımıza göre eğip bükmeye çalışmayacağız, dine yeni ahkâm koymaya çalışmayacağız. Herkesin anlayacağı tabirle; kimse dini konuda ukalalık yapmayacak!

Ne yapacak?

“—Acaba bu konuda Peygamber Efendimiz ne buyurmuş?” diyecek.

Bak büyüklerimizin dini anlayışı ne kadar sağlam. Karşılarına bir mesele geldi mi diyorlar ki:

“—Bakalım bu konuda Kur’ân-ı Kerîm’de bir emir var mı, yok mu?

Varsa akan sular duruyor. Allah-u Teâlâ Hazretleri, Kur’ân-ı Kerîm’de; “Şunu yasakladım.” demişse, dedelerimiz ondan uzaklaşmışlar. “Rabbü’l-âlemîn yasaklamış, ben ona gitmem!” demiş, bitirmiştir işi.

Şimdiki zamanın insanı:

“—Niye yasaklamış, nasıl yasaklamış? Yasaklamasaydı nasıl olurdu da, azıcık kıyısından, kenarından, köşesinden, ısırısam yesem de, tadına baksam da, bilmem dokunsam da, olmaz mı da, azcık işlesem ne olurmuş da bilmem ne de...”

Bu, meraklı balığın oltanın kenarında dolaşırken, oltaya tutulmasına benzer. Şeytan denizin içerisine sana bir olta atmış; “Acaba bu nedir, ucundaki yemi kenarından yesem mi?” falan derken, hop tutulursun, canından olursun. Veya uçurumun kenarında yürürken, çürük taşların kaymasıyla ateşin, cehennemin içine yuvarlanmaya benzer.

Onun için büyüklerimiz kendi aklından hüküm söylememiş. “—Ayet var mı?”

“—Var.”

“—Başüstüne, tamam...”

Ona uymuşlar. Hoşuna gitse de gitmese de her emrine uymuşlar.

Allah ne emretmiş?

“—Cihad edin!”

E cihad etmekte masraf var, yorgunluk var, para harcamak var; yaralanmak, topal kalmak, çolak kalmak, kör kalmak var, esir

olmak var, ölmek var, düşmanın eline geçip işkence görmek var. Bu iş yapılır mı?

E ne yapalım, Allah; “Benim yolumda cihad edin.” demiş, cihad etmişler. Almışlar teçhizatlarını Orta Asya’lardan çıkmışlar, buralara gelmişler. Buralara İslâm’ı yaymışlar.

“—Müslümanlar Anadolu’yu nasıl fethetti?” diye bir tarihçi kardeşimiz incelemiş de kitap yazmış, doktora tezi yapmış;

“—Anadolu çok zor müslüman oldu.” diyor.

Çok diretmiş adamlar, çünkü burada muntazam bir devlet vardı, büyük bir imparatorluk vardı. Bir imparatorluğu hücum ede ede yenmek kolay değil. Oyuncak değil, lafla olacak bir şey değil. İki tane küçük çocuk olsa höt falan dersin kaçırırsın, olur biter. Karşında düzenli bir imparatorluk var, yüz binlerce askeri var, kalesi var, ordusu var. Medenî insanlar, yüksek surlar yapmışlar, büyük binalar yapmışlar, kemerler yapmışlar.

Bozdoğan Kemeri, falanca yerden filanca yere suyu getirmek için yapılmış. Bak bir su için ne kadar kemer yapmış adamlar. Antalya’nın Side ilçesine 27 km. ⁸uzaktan, dağları aşıp

delip vadileri doldurup, Oymapınar'dan su getirmişler, medenî insanlar. Çok çalışmışlar.

Böyle güçlü, kuvvetli, medenî insanlarla çarpışmışlar şehid olmuşlar, çarpışmışlar şehid olmuşlar, çarpışmışlar şehid olmuşlar... Şehid olmayı şeref bilmişler. Gazi olmuşlar. Nice nice seferler yapmışlar. Yavaş yavaş, söke söke, bastıra bastıra, buraları müslüman yapmışlar.

“—Ya *Allah* diyeceksiniz, ya *Lâ ilâhe illallah* diyeceksiniz, ya da sizinle çarpışıyoruz.” dediği gibi Peygamber Efendimiz'in; “*Lâ ilâhe illallah* deyinceye kadar, sizinle mücadele etmekle emrolundum.” dediği gibi, onlar da *Lâ ilâhe illallah* dedirtinceye kadar buralarda mücadele etmişler.

Buralardan Balkanlar'a geçmişler, Macaristan'a geçmişler, Avusturya'ya geçmişler, Yugoslavya'ya geçmişler. Karadeniz'i kuşatmışlar, Kırım'a geçmişler, Bosna'ya gelmişler, Balkanlar'ı geçmişler, İtalya'nın güneyine gelmişler. Afrika'ya, İspanya'ya geçmişler, Afrika'nın aşığına geçmişler; dünyanın her yerinde “Allah'ın emri” diye, tutturmuşlar.

Tamam, ayet varsa tamam; hadis varsa o da tamam! Yalnız Kur'ân-ı Kerîm'in âyetleri mahfuz, herkes tarafından çok çabuk ezberlenmiş, iyi korunmuş.

Hadîs-i şerîflerin doğruluğunu tahkik için bir müessese kurmuşlar; hadis ilmi... Hadis ilmi, “rivayetlerin cerh ve tâdil ilmi, râvilerin sıhhati ilmi.” İncelemişler; adam yalancı olmasın, rivayet zayıf olmasın, yanlış olmasın diye.

Ama rivayetin sağlamliğı ortaya çıkınca onu da tutmuşlar.

“–Efendimiz böyle buyurdu.” demişler, tutmuşlar.

Bu zamanın insanı ne yapıyor?

Bu zamanın insanı, elini kulağına koymuş, bir yol tutturmuş, oynayarak kendi bildiğine gidiyor. Ondan sonra da ona; “Bu yanlıştır, bu günahtır!” dedin mi, sana kızıyor sana.

Ayet okuyorsun, hadis okuyorsun, tınmıyor, aldırmıyor, yolundan şaşmıyor.

“–Senin bu yaptığın yanlış!” diyorsun.

“–Yalnız sen mi mslmansın?” diyor, kavgaya kalkışıyor.

Müslümanlığı da bırakmıyor; o da iyi. Yine müslümanlığı kimseye bırakmıyor.

“–Ben de müslümanım, el-hamdü lillah!”

Bu ne biçim müslümanlık?

Bir karıştan kısa mayoyu giyersin, kadın erkek, karman orman deniz kenarında yzersin. Harama bakarsın, içkiyi içersin, bu ne biçim müslümanlık! Hangi kitap yazıyor bunu, hangi rivayetten ğrendin?

Yok, bir yerden öğrenmedi okumuyor ki, okumaz ki! Kızıyor...

Bizim akrabadan birini anlattılar. Hanımına kızmış. Nasıl kızmış?

“–Evimden git, bir daha seni görmek istemiyorum.” diyecek kadar kızmış.

“—Ne yapmış kadıncağız, neymiş kabahati?”

Teheccüde kalkmış. Kadıncağız teheccüde kalkmış, eline tesbih almış, zikrediyor, ibadet ediyor. Kocası gelmiş bir bakmış, ibadet ediyor, fesübânallah, gitmiş.

Biraz sonra bir daha gelmiş, yine bakmış, yine zikrediyor, yine ibadet ediyor. Tepesinin tası atmış.

Bu kadıncağız kötü bir şey mi yapıyor? İbadet ediyor. Ne kızılıyorsun?

İnsanlar şaşırılmış. İnsanlar çok büyük ölçüde şaşırılmış.

Ne yapacağız? Ölçü ne?

Biz de mantıkî, aklî, hukukî çizgiye geleceğiz. Âyet varsa tamam, hadis varsa tamam. Şeriatin emri neyse onu uygulayacağız.

Peygamber Efendimiz ne diyor?

“—Hacca ve umreye devam edin durun.”

“—Bir kere yapın, ondan sonra o tarafa sakın uğramayın!” demiyor ki.

Ama bizimkiler;

“—Pis Arap’a para mı yediriyorsun?” diyor.

“—Pis Arap, temiz Arap...”

Senin memleketinde de pislik var, onun memleketinde de... Sen Türkiye’nin her tarafına yolu götürebilmiş misin, suyu götürebilmiş misin?

Meselâ, bizim köyde daha su yok, hadi bakalım!
“Pis Arap!” diyorsun ama, daha bizim Batı

Anadolu'da hizmeti tam yapabilmiş misin, köylere yolu tam götürebilmiş misin? Halkın açlıktan verem oluyor.

“—Pis Arap...”

O da senin kardeşin, bir zamanlar senin yönetimindeydi. Yanlış fikirler bunlar, yalan yanlış fikirler.

“—Pis Arap'a para mı yedireceksin?” diyor ama Alplerde kayak yapmak için İsviçre'ye gidiyor, tatilde avlanmak için Kenya'ya gidiyor, arslan avcılığı için filanca yere gidiyor, kumar oynamak için bilmem nereye gidiyor...

Bilmem hangi kasabanın, bir zengininden bahsettiler. Eğlenmek ve kim bilir hangi haltları karıştırmak için Bulgaristan'ın Burgaz şehrine giderken yolda trafik kazasında, Allah tepelemiş, intikam almış.

Azîzün züntikâm olan Allah intikam almış.

“—O kadar para verdim, kıymetini bilmedin, yoluma gelmedin, utanmıyorsun. Türkiye'nin eğlence yerleri dar geldi, komünist bir diyar olan Bulgaristan'a eğlenmeye, rezalet işlemeye gidiyorsun.”

diye tepelemiş Allah! Tepeler...

Allah-u Teâlâ Hazretlerinin çok esmâü'l-hüsnâsı vardır. Bir tanesi de nedir?

Azîzün züntikâm, intikam alır, Allah!

إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنتَقِمُونَ

(*Innâ mine'l-mücrimîne müntakımûn.*) “Biz Azîmüşşân mücrimlerden böyle intikam alırız.” (Secde, 32/22)

“—Nemrud’u tepelemiştir, Firavun’u tepelemiştir, zalimleri tepelemiştir, Âd kavmini, Semûd kavmini helâk etmiştir.”

Yapar; taş yağdırır, rüzgâr estirir, kuma batırır, yerin dibine geçirir. Lût kavmini helâk etmiş. Kimisini yanardağlarda yakmış. Çünkü kızdırmaya gelmez. Kâdir-i mutlaktır, güç kuvvet sahibidir; ona kulluk edeceğiz. Edebimizi takınacağız.

Onun nimetini ye, onun sayesinde yaşa, onun verdiği ömrü sür, onun verdiği akıl fikir, göz kulak nimetlerinden istifade et; ondan sonra ona âsi ol.

“—Ona âsi olmak olur mu?

Olmaması lazım, haddini bilmesi lazım!

Aziz ve muhterem kardeşlerim! Siz de;

“—Falanca ilerici gazete şöyle yazdı, filanca ilerici mecmua böyle yazdı.” diyorsunuz, ölçünüz o değil.

Ölçümüz âyet, hadis, şeriat, dinimizin ahkâmı, alimlerimizin sözü olmalı!

Peygamber SAS Efendimiz ne buyuruyor? “—Hacca ve umreye devam edin!” *Hac* ne demek?

Belli zamanda belli vazifeleri yaparak Beytullah’ı ziyaret etmek, Arafat’ta vakfeye durmak ve o Kur’ân-ı Kerîm’de bildirilen şekilde, o mübarek beldenin ziyaretini îfa etmek.”

Umre ne demek?

Hac mevsimi zamanının dışında, aynı beldeye gidip mâlum usûllerle ziyaret yapmaya da, *umre* deniliyor.

Hac ve umre insana sevap kazandırır. Allah'ın rızasını kazandırır. Allah sever. Sevince kesesini de doldurur, fakirlikten de kurtarır, hastalıktan da şifa verir.

Geçen gün anlatıyorlar. Doktorlar muayene ediyorlarmış; “—Sakın ha! Hacca gitme; orada ölürsün, kalırsın!” “—Tamam, ölürsem orada öleyim.”

Hacı amca koca sakallı, kahraman kahraman yürüyüp hacca gidiyormuş. Hiçbir şey olmuyor, gidiyor, dönüyor. Bir daha gidiyor, bir şey olmuyor. Bir daha gidiyor, bir şey olmuyor.

Burada hasta arkadaşlar var, anlatıyorlar:

“—Uçağa bindim, Türkiye semalarından, huduttan geçer geçmez hastalığım geçti.”

Neden?

Şifayı veren de Allah, başkası değil ki! Sen şifayı hafta mı sanıyorsun? Doksan tane hap yutuyor insan, yine şifa bulmuyor. Şifa hafta değil, doktorda değil, tıpta değil, Allah'ta... Sen Allah'a kul olursan şifa bulursun.

Peygamber Efendimiz bir dua ediyordu, karşısındaki hasta iyi oluyordu. İsa AS'ın iflah olmaz hastaları iyi ettiğini, Kur'ân-ı Kerîm

bildirmiyor mu? Cüzzam hastalığını iyi ediyordu. Allah'ın peygamberi, salahiyet vermiş. O cilt kanseri olan hastaları, eliyle mesh ediyordu, iyi oluyordu. Kur'ân-ı Kerîm'de Hz. İsa AS'ın

mucizesi var.

Onun için aklın varsa Allah'a güzel kulluk et, aklın yoksa o zaman başına geleceği bekle... O zaman bakalım, Allah seni nasıl tepeleyecek? İbret-i âlem olacaksın. Bakalım nasıl hakkından gelecek. Azîzün züntikâm olan Allah nasıl hakkından gelecek? Öyle yapanları kenardan seyret bakalım!

Her gücünüz yettiğince hacca ve umreye gidin.

Eskiden Türkiye'de her hac mevsiminde yasaklıyordular.

“—Suud'da bir kolera var!” diye söylenti çıkıyordu.

“—Yalan!”

Ta, eski zamandan beri, Osmanlıların zamanından beri hac mevsimi geldi mi:

“—Suud'da kolera var!”

Ne kadar anti demokrattı, kimse gık demiyordu. Şu memlekette pasaportlara;

“—Bu pasaport hac mevsiminde, Suud için geçerli değildir.” diye damga vuruluyordu.

Mısır'a gidebilirsin. Mısır daha mı temiz, daha mı zengin? Suriye'ye gidebilirsin; daha mı temiz, daha mı zengin? Değil.

İran'a gidebilirsin, Cezayir'e, Tunus'a gidebilirsin. Fransa'ya, İngiltere'ye, Almanya'ya gidebilirsin, her yere gidebilirsin; “Bu pasaport Suud'da geçerli değil!”

Ne kadar yanlış!

İnsanlar ne kadar zalim, insanlar ne kadar şaşkın! İnsanlar Allah'ın emirleri karşısında ne kadar duygusuz! Ne kadar Allah'ın kahrından korkmayan, pervasız insanlar.

Ama ne oldu? Her şey gelip geçiyor işte, hepsi geçiyor, hepsi geçti. Hacca mâni olanlar da, haccı yapanlar da, yaptıranlar da geçti. Hepsi Rabbü'l-âlemîn'in huzuruna geçti.

Birisi Rabbü'l-âlemîn'in huzuruna vazifesini yapmış olarak gitti, ötekisi Allah'ın emirlerini engelleyici olarak gitti. Berikisi Allah'ın emirlerini kolaylaştırıcı olarak gitti. Kâr eden kar etti, ziyan eden ziyan etti. Allah akıl versin. Geride kalanlara akıl fikir versin.

“—Hac ve umre fakirliği de giderir, günahları da affettirir; demirin ocağa girdiği zaman kirinin pasının gidip de halis cevher haline geldiği gibi.”

Birinci hadîs-i şerîf bu.

“—Kardeşlerimiz bilsinler.” diye artık söylemeye karar verdim.

Bir keresinde hacca gittik, hacdan döndük. Eskişehirli bir kardeş benim karşımda ağladı:

“—Hocam, herkes hocasını arıyor, buluyor. Biz orada sizi aradık, aradık bulamadık.” dedi.

“—Yahu, işte biz Aziziye'deydik, falanca yerdeydik.”

“—Bulamadık...” dedi.

Ben de dedim ki:

“—Aşk ile sıdk ile Allah'a yalvarsaydın, Allah

karşılaştırırdı.”

Ağlaması bana dokundu.

“—Bir müessese kuralım, haccı beraberce yapalım!” dedik.

“—Böyle aramaca olmasın, aynı yerde olalım!” diye, “Bir müessese kuralım.” dedik.

Bir müessese kurduk; “İskenderpaşa Turizm” dedik, “İspa Turizm” dedik. Bir müessese kurduk, haberiniz olsun. Haccı, umreyi ve diğer seyahatleri beraberce yapacağız inşaallah.

Kardeşlerimiz planlamışlar; “Bahâeddîn-i Nakşibend Efendimiz’i Buhara’da ziyaret edelim. Kafkasya’dan geçip Türkistan’a gidip Buhara’ya varalım.” diye. İnşaallah o seyahati de yapacağız.

Allah nasib etsin, para versin, hepimize gayret versin. Yapacağız inşaallah.

b. Yetime Yakınlık Gösterin!

İkinci hadîs-i şerîf...

Ebû Ümran’dan mürsel olarak Haraitî rivayet etmiş.

Yetimlere iyi muamele etmek hakkında, Peygamber Efendimiz’in çok emirleri vardır, o emirlerden bir tanesi karşımızda... Önce Peygamber Efendimiz’in ifadesini okuyalım:²

² Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.I, s.214; Heysemî, *Mecma-ü’z-Zevâid*, c.VIII, s.293, no:13509; Ebü’d-Derdâ RA’dan. *Kenzü’l-Ummâl*, c.III, s.174, no:6022; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.II, s.109, no:998.

أَذِنَ مِنْكَ الْيَتِيمَ وَامْسَحَ رَأْسَهُ وَأَجْلِسَهُ عَلَى
خَوَانِكَ يَلِنُ قَلْبُكَ وَتَقْدِرُ عَلَى حَاجَتِكَ

(الخرائطى فى مكارم الأخلاق عن أبى عمران الجونى مرسل)

RE. 22/7 (Üdnü minke'l-yetîme, ve'msah re'sehû, ve eclishü alâ hıvânike yelin kalbüke, ve takdir alâ hâcetike.)

(Üdnü minke'l-yetîme) “Yetimi kendine yaklaştır, uzaklaştırma! Yetimi yakınına çek, kendine yaklaştır. (Ve'msah re'sehû) Başını okşa...”

Zavallı işte, yetim kalmış. (Ve eclishü alâ hıvânike) “Onu sofrana oturt!”

“—Başını okşa, sofrana oturt.”

Yetime böyle güzel muamele yaparsan ne olur?

(Yelin kalbüke) “Kalbin yumuşar, incelir. (Ve takdir alâ hâcetike) Muradına erersin, Allah senin ihtiyaçlarını karşılar.”

Bak bugün karşımıza bir mânevî kanun daha çıktı. Ben ihtiyacımı karşılamak için ne yapıyorum?

“—Sabah yedi buçukta kalkıyorum, otobüse biniyorum, memuriyetime gidiyorum, dükkânıma gidiyorum, dükkânı açıyorum. Sabahtan akşama kadar müşteri bekliyorum.”

Mücadele, gürültü, patırtı, senetler, sepetler, paralar, ver al, bilmem ne, bir gürültü patırtı...

Niye bunlar?

“—Geçim kavgası hocam. Kolay mı, evde çoluk çocuk var, yemek yiyecekler; mecburuz, çalışacağız.”

Herkes çalışıyor; harıl harıl bir faaliyet, bir kazanç. Kimisi tahammül edemiyor, haramdan kazanmaya kayıyor; bedavadan, beleşten, haramdan, uydurmadan, kaydırmadan, cebini doldurmaya bakıyor. Kimisi alnının teriyle terleyerek, çalışarak, sanatını icrâ ederek, kimisi rençberlik, ırgatlık yaparak para kazanmaya çalışıyor.

Bak Peygamber Efendimiz bir başka yol söylüyor:

“—Sen yetimi kendini yaklaştır, başını okşa, sofrana oturt, kalbin yumuşar, kalp katılığın gider, Allah senin hacetini sana ihsan eder, muradına erersin, ihtiyacını görürsün.” diyor.

Neden?

Sen yetime yardım edince, Allah’ın gelen lütfuna kapı açılıyor da ondan. İnsana ihtiyacını veren de Allah değil mi?

Balıkçı oltasını denize atıyor, ne geleceğini söyleyebilir mi? Söyleyemez. Bakalım oltasına hangi balık takılacak? Takan kim? Allah.

Çok güzel, çok kıymetli bir balık gelse, şıkır şıkır oynayacağı gelir.

“—Aman, bu balığı bir sattım mı, şu kadar para alırım.” diye sevinir.

Balığın oltaya takılmasını Allah nasip ediyorsa, herkesin kısmetini de Allah veriyor, herkesin rızkını da Allah veriyor.

Hem de öyle veriyor ki rızka kanat veriyor, takır takır, kanat çırpa çırpa geliyor, hadi senin sofrana konuyor. Bıldırcın, Karadeniz'den uçuyor, uçuyor, ondan sonra gelip senin kucağına düşüyor. Sen de akşam bıldırcın kebabı yiyorsun, yağıyla pilav yapıyorsun, pilav kaşıklıyorsun, hoşaf höpürdetiyorsun.

Neden?

Allah oradan kanat verdi de gönderdi.

“—Nasipse gelir Hint'ten Yemen'den.” deniliyor ya.

“—Sen yetime güzel muamele edersen Allah da senin rızkını, ihtiyacını, kısmetini bol eder, gönderir.” diyor Peygamber Efendimiz.

Kendisi nasıl yaptı?

Kendisi yetimlere çok güzel baktı, kendisi de yetimlerin şahıydı, kendisi de yetimdi. Peygamber Efendimiz kendisi de o acıları çekmiş de büyümüş.

Onun için;

أَنَا وَكَافِلُ الْيَتِيمِ فِي الْجَنَّةِ هَكَذَا وَأَشَارَ
بِالسَّبَابَةِ وَالْوَسْطَى

(حم. خ. د. ت. حب. عن سهل بن سعد طب. عن أبي أمامة)

(*Ene ve kâfilü'l-yetîmi fi'l-cenneti hâkezâ*)
“Yetimi tekeffül eden, yetime bakan insanla ben, cennette böyle bir aradayım.” buyurdu.
(*Ve eşâra bi's-sebâbeti ve'l-vustâ*) “İşaret parmağı ile orta parmağı işaret etti.”

Cennette Peygamber Efendimiz'le komşu olmak istiyorsan, yetimi hor görme, yetimi yardımsız bırakma, yetimin ihtiyacını gör, yetime yardım et!

Herkesin ihtiyacı var. İhtiyarlıyor, yardıma ihtiyacı oluyor. Geçen hafta bizim ihvanımızdan yaşlı birisi geldi; “—Evimin kirasını ver.” dedi.

“—Ben herkesin evinin kirasını verecek olsam, benim hâlîm ne olacak? Bir atımlık barutum var; oraya mı atayım, buraya mı atayım?”

Bugün bir kardeşimiz gelmiş;

“—Beni evimden çıkarıyorlar, on milyona ihtiyaç var.” diyor. Bu bir.

Ötekisi geldi;

“—Rize'ye gideceğim, işte bilet param.”

“—Bilet paran varmış ya, biletin alınmış.”

“—Yolda taş mı yiyeceğim? Yemek parası lazım.” diyor.

Yemek parası lazım, yetimin parası lazım, dulun parası lazım, açın doyurulması lazım, açığın barındırılması lazım, evsize ev lazım, kira veremeyene kira lazım; bırakın ben kaçayım buradan!

Çok zor! Nasıl olacak?

Herkes etrafındaki insanı kollayacak. Herkes yardım edecek, herkes sevap kazanmanın çaresine bakacak. Etrafındaki insanlara bakacak.

Filanca insan, iyi bir insandı, bak geçen gün mecmuada yazdım. Çok üzüldüm, üzüldüğüm

için yazdım.

İhvanımızdan arada bizi ziyarete gelen yaşlı bir kadıncağz, Edirnekapı'da surların kovuğunda, bir yerde yaşıyormuş. Bizim bir arkadaşımız, bir gitmiş ki, zavallı kadıncağz on beş gündür aç... İhtiyar, doksanına gelmiş.

İnsanoğlu, ne yapacak? Bir iki gün açlıktan sonra, açlığını da unutuyor, muhterem kardeşlerim! Artık "Karnım acıktı." demiyor. Bir deri, bir kemik kalmış, yirmi beş kiloya inmiş zavallı, duygularını kaybetmiş, acaip oluyor insan.

Acımak lazım, insanın etrafındaki insanları kollaması lazım!

"—Burada da, şu kovukta da bir insan yaşıyor. Bir kedi değil, köpek değil, bir insan vardır." diye bakmak lazım!

Birbirimizi kollamamız gerekiyor. Düşmez kalkmaz bir Allah. Bugün zengin olan, yarın fakir olur. Bugün güçlü olan, yarın güçsüz olur, hasta olur. Akıllı olan, deli olur. Genç olan, yaşlı olur.

Sen iyilik yaparsan, sana da Allah baktırtır, sana da iyilik edecek birisini bulur. Sen yetimi kollarsan, Allah da senin ihtiyacını giderir. Vaad ediyor Peygamber Efendimiz, işaret ediyor: "—Bak sen böyle yaparsan Allah kalbine bir yumuşaklık verir. Çünkü kalbin katı olması münafıklık alâmetidir, kötü bir şeydir."

"—Hocam, kalbim yumuşamıyor, zikrediyorum, zikrediyorum

ağlayamıyorum. Vaaz dinliyorum, içime

işlemiyor.”

Bak kalbin katı! Yumuşaması önemli. Kalp katı, çalışmıyor, yumuşaması lazım. Yumuşaması için ne yapacaksınız? Sen merhamet edeceksin. Yetime merhamet edeceksin, dula merhamet edeceksin.

Her şey masraf, hep masraf.

Bir bilseniz, ortaya çıksanız “Param var.” desenez... Mecmuada bir ilan yaptık:

“—Bakın, ey ihvânımız! Ey kardeşlerimiz! Bizim Hakyol diye bir vakfımız var. Hayırlarımızı yapmak için bu vakfı kurduk, biraz yardımcı olun!” dedik.

Bir sürü mektup geldi. Ne mektubu geldi?

“—Hocam, benim de ihtiyacım var, bana da biraz ver.”

Vakıfa yardım için değil de sanki biz;

“—Var mı yardım isteyen?” demişiz gibi...

Biz mevcutlara bakamıyoruz, talebelerimizin burslarını veremiyoruz; “Biraz yardım et.” diyoruz, “Benim de ihtiyacım var.” diye yüzlerce mektup geldi.

Doğru mu?

Hakikaten fakir olan insanlar çok, gerçekten acımak lazım ama bir kısmı da; “Hep benim canım yesin.” istiyor.

“—Biraz da şu kardeşim yesin.” demiyor.

Üç, dört müessese dolaşıyor, işini uyduruyor, cebini para dolduruyor; ondan sonra daha

beşinciye gidiyor. Beşinciye de sızlanacak; oradan da biraz para alacak.

Senin taraftaki de hiç kimseden bir şey istemiyor, on beş gün surun kovuğunda aç yatıyor da ondan sonra bulunuyor.

Ne kadar kötü bir şey, biz Müslümanlar için ne kadar ayıp! Hiçbir organizasyonumuz yok mu ya? Bu kadar öldük mü biz? İnsanların birbirleriyle hiç mi ilgisi kalmadı? Hayvanlaştı mı bu insanlar? Bu kadar bencilleşti mi?

Yok mu bizim orada organizasyonumuz? Yok mu bizim defterimiz, kaydımız? Yok mu bir tanıyanımız, yok mu bir arayan soranımız?

İnsanlar birbirlerine lazım.

“—Yok mu bu zavallının evini tesbit edecek müslüman

kadıncağızın bir dostu, tanıdığı bir kimse?”

İnsan akşamüstü karnını doyurduğu zaman, karnı aç olanları düşünmeli.

“—Komşusu açken tok yatan bizden değildir.” diyor Peygamber Efendimiz.

Komşusunu da düşünmeli, fakir semtleri de gezmeli, yetimleri de aramalı, bulmalı, hakiki fakirleri bulmalı.

Bazen fakirler nasıl olur?

يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ

(البقرة: 177)

(*Yahsebühümü'l-câhili ağniyâe mine't-teaffüf*)
[Bilmeyen kimseler, iffetlerinden dolayı onları zengin zanneder.] (Bakara, 2/273)

İstemez bazı fakirler, çok onurlu olur, çok mazlum olur, çok masum olur, ölür de istemez; öylesini bulacaksınız. Zengin sanırsın, üç gün yemek yememiştir.

Geçen senelerde buraya birisi geldi:

“—Üç gündür ağzıma lokma koymadım hocam!” dedi.

Üç gün aç kalmak kolay değil.

“—Yalan söylüyorsa...”

Söyleyen olabilir de bunların gerçek olanları da var. Tabii yalancıyı da bulmalı.

Buraya birisi gelmiş. Rahmetli Hüseyin Hoca sağdı, bana bir kâğıt gönderdi, Mühürlü, imzalı, Fatih Müftülüğünden bir kâğıt.

Ne bu?

“—Filanca camiye yardım.”

Okudum ama tarih kısmı, isim kısmı kazıntılı, evrak tahribata uğramış. Hüseyin hocaya gönderdim:

“—Bak böyle bir yazı geldi ama ne dersin, sen bir incele bunu.” diye.

Hüseyin hoca adamın başına gidince adam sergisini bırakmış, savuşmuş, kaçmış. “Ya-kalanacağım polise teslim olacağım.” diye, savışmış, kaçmış. Sahtekârı da var.

En iyisi yakın takip. Herkes yakın komşusunu

takip ederse, o zaman sahtekârlık da kalmaz. Bilmediği insan değil, bildiği insana yardım eder.

Hâlini, gecesini gündüzünü bildiği insan;

“–Üç aydır bacasından duman tütmüyor, içeriye gelen giden yok, bu adamın durumu yok, her şeyini biliyoruz. Kirasını ödeyemiyor.” filan diye, bildiği insana yardım ederse, daha iyi olur.

Yardımlarınızı, yardımlarınızı hiç ihmal etmeyin. Verdikçe Allah size de verir. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:³

مَا مِنْ يَوْمٍ يُصْبِحُ الْعِبَادُ فِيهِ إِلَّا مَلَكَانِ يَنْزِلَانِ
فَيَقُولُ أَحَدُهُمَا اللَّهُمَّ أَعْطِ مُنْفِقًا خَلْفًا وَ يَقُولُ
الْآخَرُ اللَّهُمَّ أَعْطِ مُمْسِكًا تَلْفًا

(خ.م. عن أبي هريرة)

ME. 1079 (*Mâ min yevmin yusbihu'l-ibâdü fîhi, illâ melekâni yenzilân*) “Allah’ın vazifelendirdiği iki melek vardır, insanların geçirdiği her sabah inerler. (*Feyekülü ehadühümâ*) Birisi der ki: (*Allâhümme a’ti münfikan halefâ.*) ‘Yâ Rabbi infak edene sen halefini ver, parasının yerine

³ Buhârî, *Sahîh*, c.V, s.270, no:1351; Müslim, *Sahîh*, c.V, s.182, no:1678; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.375, no:9178; Beyhaki, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.423, no:10827; Nesei, *Sünenü'l-Kübra*, c.V, s.375, no:9278; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.374, no:16121; *Câmiü'l-Ehadîs*, c.XIX, s.308, no:20829.

yenisi gelsin. Cömertlik yapana verdiğiinden fazlasını ihsan eyle, daha çoğalsın malı...’

(*Ve yekûlü'l-âhar*) Diğeri de: (*A'llâhümme a'ti mümsiken telefâ.*) ‘Yâ Rabbi, tutup vermeyenin, cimrilik yapanın malını da telef eyle! Cimrilik yaptı malım azalmasın diye ama, sen onu azalt!’ diye dua eder.”

Tabii, Allah da öyle yapar. İnfak edene daha fazlasını verir, cimrilik yapana da telefât verir.

Bakıyorsun mahsul, hepsi telef olmuş. Adam bilmem kaç yüz balya ot kesmiş, biçmiş, balya hâline getirmiş. “Bu balyayı şu kadara satarsam şu kadar para alacağım.” dediği sırada, bir yangın çıkmış, bütün balyaları yanmış.

Geçen gün anlattılar, neresi olduğunu unuttum; “Herhalde bir kusuru var; ya zekâtını vermedi, ya Allah’ın hoşuna gitmeyecek bir şey yaptı.” dedim.

Allah zahmetini çektirmiş, biçtirmiş biçtirmiş, balya yapmış; ondan sonra yakmış. Tarlada yapsaydı; öyle yapmamış da biçtirdikten sonra yakmış. Var bir kusuru; ya zekâtını vermedi, ya bir haram karıştırdı.

Fakülteadaki derslerde talebeye okuturduk:

“—Eski zamanın birinde bir sütçü vardı, sütüne su katardı.” diyor eski bir kitap.

“—O kattığı sular büyüdü, büyüdü, büyüdü. Bir gün bir sel geldi, bütün sürüsünü aldı, sürükledi, götürdü. Sürüsüz kaldı.”

Neden? Sütüne su kattığı için.

Sanki sütün içine kattığı sular sel oldu da koyunları onlar aldı. O helalinden kazansaydı sütüne su katmasaydı, helâl malını harama çevirmeseydi, Allah onun malını korurdu.

Yine bizim arkadaşlarımızdan rahmetli bir patikçi Süleyman Efendi vardı. Dürüst adam. Yüzü gülmez, asık da değil ama ciddi adam. Hoşuma giderdi. Namaz vakti geldi mi kapısını kapatır, hemen namaza giderdi. Müşteri gelse kaşlarını çatardı;

“—Namazdan sonra!” derdi.

“—Aman ustam etme, eyleme, işim var, şu terliği sat bana da ondan sonra.”

“—Namazdan sonra...” derdi, bitti.

Başka bir cevap yok; “Namazdan sonra...”

Kapatırdı, kilidini asardı, namazını kılar gelirdi.

Kapalıçarşı’da yangın çıkmış, meşhur yangın, yüzlerce dükkân yandı. Demişler ki:

“—Süleyman Efendi, Kapalıçarşı yanıyor.”

“—Sahibi bilir. Ben malımın zekâtını verdim, sahibi bilir.”

Malın mülkün sahibi kim? Mâlikü’l-mülk kim?

Allah-u Teâlâ...

“—Sahibi bilir, isterse yakar, isterse yakmaz, ben vazifemi aklımın erdiğince yaptım, zekât vermemezlik yapmadım, malımın görevlerini yerine getirdim.”

Emin olun, Kapalıçarşı yandı, onun dükkânına kadar geldi. Tamir için hani tahta perde

geriyorlar ya, tahta perde onun dükkânının yanından başlıyordu. Onun dükkanı açıktı, yanındaki dükkân yanmış.

Bu ibret değil mi ya?

Niye o da yanmadı da, niye iki dükkân yukarıda değil de, tam orada?

“—Bak ben, benim yolumda yürüyen, tesbihli, zikirli, mü'min, namazlı, niyazlı, zekâtlı kullarımı böyle korurum! Malının zekâtını vermeyen, vazifesini yapmayan, hayrını hasenâtını yapmayı da böyle yakarım!” demek bu.

İbret alana böyle, hal diliyle dükkânlar bile konuşuyor, çarşılar bile konuşuyor; anlayana...

Olaylar konuşuyor anlayana... Anlamazsa tabii, anlayana sivrisinek saz, anlamayana davul zurna az... Dambul dumbul, gümbür gümbür, zarıl zarıl, ne kadar çalarsa çalsın, anlamadıktan sonra o bile az geliyor.

Onun için hayrınızı, hasenâtınızı çokça yapın muhterem kardeşlerim!

c. Cennet Ehline Verilen Nimetler

Üçüncü hadîs-i şerîf:

Ebû Saîd el-Hudrî Hazretleri'nden, İmam Tirmizî ve sâir hadis alimleri rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

⁴ Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.124, no:2485; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.76, no:11741; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XVI, s.414, no:7401; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.532, no:1404; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.127, no:422; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XIV, s.476, no:39327; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.II, s.113, no:1003.

أَدْنَىٰ أَهْلِ الْجَنَّةِ مَنْزِلَةَ الَّذِي لَهُ ثَمَانُونَ أَلْفَ خَادِمٍ
وَاثْنَتَانِ وَسَبْعُونَ زَوْجَةً وَتُنْصَبُ لَهُ قُبَّةٌ مِنْ لَوْلُؤٍ
وَزَبْرَجِدٍ وَيَأْقُوتٍ كَمَا بَيْنَ الْجَابِيَةِ وَصَنْعَاءَ

(حم. ت. حب. ض. عن أبي سعيد)

RE. 22/8 (*Ednâ ehli'l-cenneti menziletin, ellezî lehû semânûne elfe hâdimin, ve'snetâni ve seb'ûne zevceten, tûnsabû lehû kubbetün min lü'lüin ve zebercedin ve yâkûtin, kemâ beyne'l-câbiyeti ilâ san'âe.*)

Bu üçüncü hadîs-i şerîf ehl-i cenneti ballandırıyor, bize ehl-i cennetin mükâfâtlarını anlatıyor. Neden?

“—Siz de ehl-i cennet olmaya rağbet edin!” diye.

İnsan ehl-i cehennem mi olmak ister, ehl-i cennet mi olmak ister?

Sorulur mu? Elbette ehl-i cennet olmak ister.

Neden?

(*Ednâ ehli'l-cenneti menziletin*) “Cennet ehlinin makam ve mevki bakımından en aşağı olanına bile ne verilirmiş bakalım? (*Lehû semânûne elfi hâdimin*) En aşağı rütbeli cennet ehlinin. seksen bin hizmetçisi varmış.”

Saltanata bak, keyfe bak; seksen bin tane hizmetçi...

(*Ve'snetâni ve seb'ûne zevceten*) “Yetmiş iki tane hurisi varmış, zevcesi varmış en

aşağısının...”

(*Kubbetün min lü'lüin ve zebercedin ve yâkûtin*)
“Bu zât-ı muhtereme cennet çadırlarından öyle bir çadır kurulmuş ki; incili, zebercedli, yakutlu, kıymetli taşlarla süslenmiş öyle bir çadır, şahane otağ kurulmuş ki; (*kemâ beyne'l-câbiyeti ilâ san'âe*) Câbiye şehriyle, Yemen'deki San'a şehri arasındaki kadar sahaya öyle bir cennet otağı kurulmuş.”

Seksen bin tane hizmetçi, yetmiş iki tane hûri, cennet zevcesi... Cennet ehlinin en aşağısında olanı böyle nimetlere mazhar oluyor.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bize bi-gayri hisâb cennetine girmeyi nasib eylesin... Şu nimetleri görmeyi nasib eylesin... Hadis-i şerifte okuduğumuz gibi, “Biz bunu İskenderpaşa'da duymuştuk.” diye, orada da gözümüzle görmeyi ihsan eylesin...

Âmîn, âmîn, âmîn.

d. Her Hak Sahibine Hakkını Verin!

Ebû Mes'ud RA'dan rivayet edilmiş bir hadîs-i şerîf. Efendimiz bizlere veyahut yöneticilere, hakimlere, işin başında olan kimselere emrediyor:⁵

أَدُّوا إِلَى كُلِّ ذِي حَقٍّ حَقَّهُ وَالْوَالِدَ لِلْفِرَاشِ وَاللِّعَاهِرِ

⁵ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.261, no:719; Heysemî, *Mecmaü'zZevâid*, c.IV, s.651, no:7859; Ebû Mes'ud el-Ensârî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.194, no:15313; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.II, s.117, no:1012.

الْحَجَرُ وَمَنْ تَوَلَّى غَيْرَ مَوَالِيهِ أَوْ ادَّعَى إِلَى غَيْرِ
أَبِيهِ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ
لَا يُقْبَلُ مِنْهُ صَرْفٌ وَلَا عَدْلٌ

(طب. عن أبي مسعود)

RE. 22/9 (*Eddû ilâ külli zî hakkin hakkahû, ve'l-veledü li'l-firâşi, ve li'l-àhiri'l-hacerü; ve men tevellâ gayra mevâlîhi, evi'ddeâ ilâ gayri ebîhi, ve aleyhi la'netu'llâhi ve'l-melâiketi ve'n-nâsi ecmaîn, lâ yukbelü minhü sarfün, ve lâ adlün.*)

(*Eddû ilâ külli zî hakkin hakkahû*) “Her hak sahibine hakkını verin!”

Hâkim mi oldun, kadı mı oldun, hukuk fakültesini mi bitirdin, haktan hukuktan yana bir mesleğin mi var, bir yöneticiliğin mi var, bir gücün kuvvetin, idareciliğin mi var?

“—Var...”

“—Öyleyse her hak sahibine hakkını eksiksiz ver. Hiç kimsenin hakkını eksik etme, hiç kimseye gadretme, hakkını tam ver.” diye emrediyor.

Bu hepimiz için geçerli bu. Her hak sahibine hakkını vermek, hepimiz için bir emirdir.

Sonra nasihatine devam ediyor. Peygamberimiz, bu hadîs-i şerîfinde hukuk meselelerini anlatmaya çalışıyor:

(*Ve'l-veledü li'l-firâşi*) “Doğan çocuk, nikahlı kocaya aittir.”

Kaytarmak yok, inkâr etmek yok. Tamam, karısından doğmuş, evli bunlar, nikahlı; çocuk o babanın.

Neden böyle söylüyor?

Çeşitli dünyevi ihtilaflar olur, adam karısından şüphelenir; “Bu benim değil.” der, işler karmakarışık olur, kuru iddiadan dolayı düzen bozulur.

Kuru iddiaya itibar etmiyoruz. Hukuk netliktir. İslâm hukuku, bıçak gibi, jilet gibi, ustura gibi, hududu gayet inceden keser, biçer, tamam.

“—Bu çocuk benim değil!”

Değilse isbat edebilirsen et; edemezsen bu çocuk senin. Çocuk nikâh sahibinindir, yatak kiminse o yatağın sahibi olanındır, biter. “Mirasta muamele öyle yürür.” diye bildiriyor.

(*Ve li'l-âhiri'l-hacerü*) “Evliyken zina eden recmedilir.” Bu edepsizliği yapan, taşla gömülerek, vurularak öldürülür.

(*Ve men tevellâ gayra mevâlîhi*) “Kendi mevlâsından başkasına intisap eden, kötü bir iş yapmış olur. (*Ev eddeâ ilâ gayri ebîhi*) Babasından bir başkasına neseb iddia ederse...”

Mevlâ burada köle. “Bu benim sahibim değil.” diyor, başkasını iddia ediyor. Mevlâ, o mânaya. “Velîsinden, mevlâsından gayrısına neseb iddia ederse, babasından gayrısına neseb iddia ederse; (*ve aleyhi la'netu'llâhi ve'l-melâiketi ve'n-nâsi ecmaîn*) Allah'ın lâneti de, meleklerin lâneti de, insanların lâneti de onun üzerine olsun... (*Lâ yukbelü minhü*) İbadetleri kabul

olunmaz. (*Sarfün ve lâ adlün*) Farzı, nafilesi kabul olunmaz.”

Bunlar neden oluyor? Bu meseleleri, İslâm hukukçuları bilir, modern hukukta da bilinir.

Aileler kavga ederler. Kadın kocasını itham eder, koca karısını itham eder, çocuk bir laf söyler, köle bir başka şey söyler, adam kalkar kaçır. “O benim değil.” der, mülkiyet hakları, miras hakları karmakarışık olur.

Peygamber Efendimiz bu gibi karışıklıkları yapanların Allah’ın lanetine uğrayacağını bildiriyor. “Herkes dürüst konuşsun, her işin aslı neyse aslını dosdoğru söylesin, iş kesin olarak bilinsin!” diye bu nasihatte bulunmuş oluyor.

Hâkimlere de emrediyor ki;

“—Her hak sahibine hakkını ver, hiç haksızlık yapma, hükmederken doğru dürüst hükmet.” diyor.

Onun için İslâm hâkimleri, İslâm kadıları, Allah’tan korkan kadılar, adalete son derece riayet etmişler, padişah olsa itibar etmemişlerdir. Karşısındaki padişah bile olsa haksızlık yapmışsa, mahkûm etmişlerdir, cezayı yazmışlardır. Haklı olan kimse gayrimüslim bile olsa, hakkını vermişlerdir.

Bu, Peygamber Efendimiz’in zamanından beri böyle; İslâm hâkimlerinin mübarek seciyeleridir, güzel hasletleridir.

Bir münafık ile bir gayrimüslim, ehli kitaptan birisi Hz. Ömer RA’a geldi:

“—Ya Ömer! Bu adamla benim aramda ihtilaf

var.” dedi. Yahudiyle galiba...

“—Bu adamla aramızda ihtilaf var. Sen hâkim ol, bize hükmet, davamızı hallet.”

“—Nedir?” dedi.

“—Vallahi, daha önce sizin peygamberinize de gittik, meseleyi söyledik, beni haklı buldu ama bir de sana anlatalım, mesele şudur.” dedi ve ihtilafı anlatınca Hz. Ömer’in gözleri fal taşı gibi açıldı.

“—Ne, daha önce Peygamber Efendimiz’e gittiniz mi?” Ötekisine, o müslümanım diyen şahsa sordu:

“—Bunun dediği doğru mu? Siz benden önce Peygamber Efendimiz e gittiniz mi?”

“—Evet gittik, bunun dediği gibi.”

“—Bunu mu haklı çıkardı?”

“—Evet.”

“—Sen Peygamber Efendimiz bunu haklı çıkardığı halde razı olmadın da bana mı geldin?”

“—Evet, meseleyi bir de sana anlatalım.” dedik”

“—Dur, ben sana hükmedeyim!” dedi, içeri gitti, kılıcını aldı, onu öldürdü.

Neden?

Peygamber Efendimiz bir meselede, bir hükümde bulunduğu zaman ona inanmayan kâfir olur. Mü’minken kâfir olur, kâfir de öldürülür de onun için öldürdü.

O, “müslümanım” diyor, bu “yahudiyim” diyor ama Yahudi haklı olduğundan Hz. Ömer’in

davranışına bak, Peygamber Efendimiz'in davranışına bak...

İstanbul'un ilk kadısı, şu İMÇ çarşısının önündeki kabristanda medfundur, orada özel kabristanı vardır. İstanbul'un ilk kadısı Hızır Çelebi, mübarek, cennet mekân, Fatih de, Fatih caminin mimarıyla ihtilafa düşmüşler; büyük ihtilaf.

Muhakeme olmuşlar da o mübarek Fatih'i haksız çıkarmış. Haksız; Fatih'i mahkûm etmiş. İslâm adaleti böyledir. Allah bizi özel hayatımızda da doğruluktan, adaletten ayırmasın, hiç kimsenin hakkını çiğnettirmesin, hakkını yedirtmesin, hakkımızı da çiğnettirmesin.

Ne zulüm edelim, ne zulme uğrayalım, ne cahillik yapalım ne cahilliğe mâruz kalalım. Allah bizi adaletten insaftan, dürüstlükten, helalden ayırmasın.

e. Toplantıların Hakkını Verin!

Beşinci hadîs-i şerîf; herhalde bu sonuncu olacak:

Sehl ibn-i Huneyf RA'dan Taberânî'nin rivayet ettiğine göre Efendimiz şöyle buyurmuş:⁶

أَدُّوا حَقَّ الْمَجَالِسِ أَذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا وَأَرْشِدُوا
السَّبِيلَ وَغَضُّوا الْأَبْصَارَ

⁶ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.87, no:5592; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.120, no:12939; Sehl ibn-i Huneyf RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.139, no:25397; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.II, s.118, no:1014.

RE. 22/10 (*Eddû hakka'l-mecâlisi, üzküru'llâhe kesîren, ve erşidü's-sebîle, ve guddu'l-epsâr.*)

Bir rivayette de zikru'llâhi kesîren yerine üzküru'llâhe kesîren rivayeti de varmış, şerhte gösteriliyor. O öteki fiillere uygun oluyor. Öteki fiiller emir olduğundan, bunun da emir olması daha uygun oluyor.

(*Eddû hakka'l-mecâlisi*) “Meclislerin hakkını eda edin!”

Meclis ne demek? İnsanların oturumları demek, oturum meclis demek. Burada bu toplantımız nedir? Bir meclistir.

Ne meclisi bu? Türkiye Büyük Millet Meclisi mi? Hayır, hadis meclisi, biz burada hadis okuyoruz, dini bahisler konuşuyoruz, dini bahislerin konuşulduğu bir meclistir bu. İnsanlar başka yerlerde de toplanır, muhtelif toplantı yerlerinde toplanabilirler. Ama Efendimiz diyor ki:

“—Her toplantı yerinin, her meclisin hakkını eda edin! Her meclisin hakkı var, o hakkını ödeyin!”

“—Nedir o hak?” diye sordukları zaman diyor ki:
(*Zikra'llâhikesîren*) “Allah'ı çok zikredeceksiniz. Allah'ı çok zikrediniz.”

Demek ki meclislerin hakkı neymiş? Allah'ın zikredilmesiymiş.

Bir meclis ki, orada Allah zikredilmiyor, orada Rasûlullah'a salât u selâm getirilmiyor, o meclis

ehli nasıl insanlardır?

Günahkâr insanlardır.

Nasıl toplanıp nasıl dağılmışlardır?

“—Sanki bir eşek leşine toplanmışlardır. Köpekler gibi eşek leşinden çekiştire çekiştire, kopara kopara yemişler de dağılmışlar gibidir.” diyor Peygamber Efendimiz.

Bu hadiste demiyor da başka yerde geçiyor. Zikirsiz meclis, leş başına toplanılmış meclis gibidir.

Meclis nasıl olacak?

Zikirli olacak; hem de (*zikru’llâhi kesîren*) “Çok, çok zikredilecek.”

Biz şu hadis meclisimize nasıl başladık?

“—*El-hamdü li’llâh, el-hamdü li’llâh, el-hamdü li’llâh...*” diye başladık, değil mi?

Namazı kıldık, “*Sübhâna’llâh, el-hamdü li’llâh...*” diye tesbihleri çektik de, şu kürsüye oturduğumuz zaman, nasıl başladık?

“—*El-hamdü li’llâh*” diye başladık, “*Ve’s-salâtü ve’s-selâmü alâ rasûli’llâh*” diye başladık. Sonra içinde de zaten ayet okuyoruz, hadis okuyoruz.

Din ilmi hep zikirdir; ayetler, hadisler, fıkıh kitapları, bahisler, bunları okuduğumuz zaman hep zikretmiş oluyoruz. Şu bizim meclisimiz tepeden tırnağa zikir meclisidir.

Biz bu kitapları kapatsaydık, elimize tesbihleri alsaydık; “*Lâ ilâhe illa’llah*” diye başlasaydık,

yer gök hoplasaydı, zıplasaydı, iki saat zikretseydik; işte bu onun gibidir, onun gibi sevaplıdır.

Hatta bu daha sevaplıdır çünkü ilim öğreniliyor. Bu da zikir meclisidir, daha sevaplıdır; çünkü hadis öğreniyorsun, Efendimiz'in nasihatlerini öğreniyorsun. O bakımdan daha kıymetli oluyor.

Demek ki meclislerin hakkı neymiş? Zikretmek...
“—Zikredin, çok zikredin!” diyor, Efendimiz.

Tabi bu meclisler camide olursa, camide oturursun, koca bir salon olursa salonda oturursun, ama ya yoksa o zaman insanlar yol kenarlarında oturur. Bakarsınız hasır sermişler, çardağın altında oturmuşlar. Gölge, püfür püfür esiyor. Oturmuşlar çadırın ön tarafını ve arka tarafını kaldırmışlar, oradan gelen rüzgar buradan çıkıyor, oh! Terimiz biraz hafifledi.

İşte bir meclis oluyor, değil mi? Yol kenarına kurmuşlar, oturmuşlar; meclis oluyor.

Şimdiki zamanda nasıl oluyor?

Sandalyeleri diziyorlar, bacak bacak üstüne atıyorlar, bacaklar boyuna sallanıyor, şimdi de yol kenarında böyle meclisler kuruluyor.

Peygamber Efendimiz ne diyor?

“—Her meclisin, her oturumun borcunu eda edin!”

Nedir borcu? Allah'ı çok zikretmek.

Sonra ne tavsiye ediyor?

(*Ve erşedü's-sebîle*) “Yol tarif edin!” diyor.

İnsanlar yol kenarına oturmuş ya, gözümüzün önüne getirelim. Suudi Arabistan'ı düşünelim, Hicaz diyarını düşünelim. Zaman tünelinden Efendimiz'in çağına şöyle seyahat edelim. O zaman büyük bina yok, evler küçük, hurma dallarından. Tabi ya mecliste oturacak, ya meclisin dışında bir yerde, yol kenarında oturacak.

Mecliste ne yapması lazım?

Allah'ı çok zikretmesi lazım. Boş konuşmaması, günah konuşmaması, gıybet, dedikodu yapmaması, çok zikretmesi lazım.

(*Ve erşedü's-sebîle*) “Sorana da yol gösterin!”

Birisi geçiyor:

“—Es-selâmü aleyküm ağalar, paşalar, ben filanca köye gidecektim, nereden gidilir?”

“—Tamam, şu tepeden sağ tarafa dönersin, önüne iki tane yol çıktığı zaman, sola dönersin; vadiden indikten sonra karşına bir taşlık, kayalık yer gelir, oradan dönersin, tamam.”

“—Yolu bilmeyen insana, yolu da tarif edin! Madem oraya oturmuşsunuz, gelene gidene bir faydanız olsun.” diyor Efendimiz.

Ondan sonra bir de ne buyuruyor? (*Ve guddu'l-ebşâr*) Dad harfiyle. Ne demek?

“—Gözlerinizi de kapayın, gözlerinize de sahip olun!” demek. Ne yapacak? Mecliste gözümüz kapalı mı sohbet edeceğiz?

Hayır, yol kenarına oturmuşsunuz, gölgeleniyorsunuz, sefalaniyorsunuz, meclis kurmuşsunuz,

sohbet ediyorsunuz. Bir kere gelen geçen bir yol sorarsa, ona tarif edin! İkincisi de;

“—Hanımlar geçiyorsa, namahremler geçiyorsa, onlara da bakmayın!” demek.

Kadınlar da geçiyor. O zaman gözünü kapatacak, başını çevirecek; onlara da bakmayacak.

Meclislerin hakkı neymiş?

Allah’ çok zikretmekmiş; oradan geçen bir kimse yol sorarsa iz sorarsa yol tarif etmekmiş. Gelen geçene de göz dikip bakmamakmış.

Resmî geçit mi yapılıyor? Geleni geçeni seyrediyorsun. Seyretmek de yok, gözüne de sahip olacaksın.

Adam ailesiyle geçiyordur. Devesini almıştır, yanında hanımı vardır, gidiyorlardır veya eşeğine binmiştir, gidiyordur veyahut tek kadın geçiyordur, kız geçiyordur. Bakılmayacak. İnsanlar gözlerine de sahip olacak. Meclislerin hakkı bunlarmış.

Gelen geçene yardımcı olmak ve kimseye bakmamak.

Bu kimseye bakmamak çok önemli muhterem kardeşlerim, sevgili kardeşlerim! Etrafa çok bakmak dervişi çıktığı makamdan düşürüyor. Bu göz, müslümanın mertebesini aşağı düşürüyor.

Neden?

“—Hocam, vallahi billahi ömrümde hiç meyhaneye gitmedim.”

“—Tamam, doğru, yemin etme, inandım, meyhaneye gitmedin de meyhane senin eve geldi,

haberin var mı? Sıra sıra şişeler, barmenler, içkiler, kadehler sizin eve geldi.”

“—Yok hocam, nasıl gelir, kapıdan sığmaz!”

Kapıdan da sığıyor, pencereden de sığıyor, antenden dosdoğru senin ekrana geliyor; içki var, kumar var, plaj var, hanende var, sâzende var, şarkıcı var, türkücü var... Gazinoya ne diye para vereceksin? Pahalı! Otur evinde, aç düğmesini; çalsın sazlar, oynasın kızlar!

Oluyor mu hepsi? Oluyor.

Sonra?

Dervişlik havalara uçuyor. Dervişlik uzaklaştı, gitti. Yeşilköy Havaalanı’ndan uçağın beyaz bir iz bırakarak çekip gittiği gibi buradan bir şey geçti, gitti. Ne gitti?

Innâ li’llâh ve innâ ileyhi râciûn... Dervişliğin ahlâkı gitti gider. Çünkü sen evine içkiyi getirdin, kumarı getirdin, zinayı getirdin, plajı getirdin, ahlâksızlığı getirdin, elalemin yatak âlemlerini getirdin.

Açıyorsun; hoppala! Adam utanıyor, başını bu tarafa çeviriyor. Kadın utanıyor, başını öbür tarafa çeviriyor, delikanlı göz ucuyla yandan bakıyor, kız öbür taraftan bakıyor.

Nerede kaldı Müslümanlık? Uçup gidiyor. Kapı pencere kapalı, nasıl uçtu?

Uçtu gidiyor işte, duvardan geçip gidiyor.

Onun için muhterem kardeşlerim, aziz kardeşlerim, sevgili kardeşlerim, gözlere sahip olmak, bu zamanın en mühim işi, sizin en

mühim işiniz.

Neden bu zamanın?

Bu zaman değil de yaz ayı, ağustos ayı, işte bu zamanın en büyük işi. Herkes bikinilerini giyiyor, yokinilerini giyiyor, altsizlar, üstsüzler, yüz süzler, tüysüzler, hepsi ortalıkta... Sen de arabaya binmişsin, geçiyorsun, yollara dökülmüşler. Yuvalarından dışarıya fırlamışlar, yollara dökülmüşler, haşerat, hadi bakalım, dervişlik kalmıyor.

Ayet-i kerimede buyruluyor ki:

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا
فُرُوجَهُمْ

(النور: ٣٠)

(Kul li'l-mü'minîne yeğuddù min ebsàrihim ve yahfezù furûcehüm) “Mü'min erkeklere söyle ey Rasû'l-i Zîşânım, gözlerine sahip olsunlar, namuslarını korusunlar, harama kuşak açmasınlar!” (Nur, 24/30) buyurdu Allah, Kur'ân-ı Kerîm'de.

Dedik ya, Kur'ân-ı Kerîm'in emrine uyacağız.

Allah ne diyor?

“—Ey Rasûlüm! Mü'minlere haber ver, söyle, bildir, emret ki gözlerini kapatsınlar, haramlara bakmasınlar.” diyor.

Var mı içinizde bir babayığit çıkıp da; “Ben bakmıyorum.” diyebilen?

Bakmayacaksınız, gözünün içine giriyor. Bu tarafa çeviriyorsun, oradan geliyor; o tarafa çeviriyorsun, buradan geliyor. Başını eğiyorsun, direğe tosluyorsun. Zor bir şey! Ama gözünüze sahip olun!

“—Tamam, hocam, erkekler bakmasın, kadınlara zaten ben de kızıyorum, bizim adam arada sırada baktığı zaman tepemin tası atıyor. Allah senden razı olsun, iyi ki söyledin hocam.”

“—Yok, öyle kısa değil iş; kadınlar da bakmayacak.” Ondan sonraki ayette de:

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ
فُرُوجَهُنَّ

(النور: ٣١)

(*Ve kul li'l-mü'minâti yağdudne ebsârihinne ve yahfazne furûcehünne*) buyruluyor. Yâni, “Hanımlara da söyle, onlar da gözlerine sahip olsunlar, haram olan yerlere, kişilere bakmasınlar; namuslarını korusunlar, namuslarını pâyümâl etmesinler!” (Nur, 24/31) diye tavsiye, iki tarafa birden veriliyor.

Kadınlar da namuslarına sahip olacak, kadınlar da bakmayacak. Kadın da erkeğe bakamaz:

“—Ay ne boylu posluymuş, maşaallah melek gibiymiş!”

Olmaz öyle şey!

Sen de bakamazsın; o da bakamaz. Bakarsa günaha girer, günaha girince de imanın nuru gider, tasavvufun şevki gider, keyfi gider, zevki gider. Dervişliğin, hafızlığın “ha”sı gide “fız”ı kalır. Ne hafızlık kalır, ne dervişlik kalır.

Onun için bizim bu zamanımızın, 20. Yüzyıl’ın, bu acaip asrın en mühim işlerinden biri siz dervişler, mü’minler için, iyi mü’min olmaya niyetli insanlar için, gözlerine sahip olmak. Olamıyorsunuz, olamayınca haliniz harap, işiniz zor.

Gözünüze sahip olacaksınız, ahlâkınız güzel olacak, kale gibi sağlam olacaksınız. Allah’ın yolunda yürüyeceksiniz, şeytana uymayacaksınız, nefse uymayacaksınız ki; Allah’ın sevdiği kullar olup huzuruna sevdiği razı olduğu kullar olarak varabilesiniz.

Rabbimiz cümlemizi affeyesin, cümlemize manevi kuvvet ihsan eylesin... Günahlardan çekilme, kaçınma, korunma nasib eylesin... Sevaplı işleri işlemeye gayret versin, himmet versin... Yolunda dâim, zikrinde kâim eylesin... Dünyada, ahirette sevdiği kul eylesin... Cennetiyle cemaliyle müşerref eylesin...

Fâtiha-i şerîfe me'al besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
28. 07. 1991 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİNE PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

